

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมยุคปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางด้านโทรคมนาคมทำให้ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งผ่านถึงกันทั่วโลกทำให้เกิดสังคมที่เรียกว่า "สังคมข้อมูลข่าวสาร" (Information Society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีการใช้ข้อมูลข่าวสารในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ มีการกระจายภาพ เสียง และข้อมูล เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นที่ใดในโลกอย่างรวดเร็ว และแลกเปลี่ยนข่าวสารได้อย่างทั่วถึงกัน ศักยภาพในด้านระบบการสื่อสารในสังคมข้อมูลข่าวสารเหล่านี้เป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้ระบบการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในรูปการสื่อสารในระบบต่างๆ อาทิเช่น การสื่อสารผ่านดาวเทียม การสื่อสารด้วยระบบวิทยุไร้สาย การสื่อสารผ่านเคเบิลใยแก้วนำแสง การสื่อสารด้วยระบบไมโครเวฟ และการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อกับโทรศัพท์เป็นต้น

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสารดังกล่าว ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการสื่อสารเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่โต้ตอบกันได้ทันที (Interactive) และแบบหลายสื่อ (Multimedia) ซึ่งทำให้รูปแบบการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระบบโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ เป็นตัวการสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเหมือนเช่นที่ "การผลิต" เคยผลักดันระบบอุตสาหกรรมมาแล้วในยุคอุตสาหกรรม ในยุคของข้อมูลข่าวสารนี้การสื่อสารจะเป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจ และเข้าไปมีบทบาทในทุก ๆ หน่วยงาน แม้กระทั่งในหน่วยงานทางการเกษตร

ในสถานการณ์ของประเทศไทย แนวโน้มแห่งอุตสาหกรรมเทคโนโลยีได้ก้าวเข้ามาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมซึ่งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนานาประเทศทั่วโลกอย่างแนบแน่น ทั้งในด้านการพึ่งพาและการแข่งขัน เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันในยุคปัจจุบันมากขึ้นทุกที ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งความสามารถในการนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ประโยชน์เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการอยู่รอดได้ในยุคโลกาภิวัตน์และการแข่งขันเสรีที่เผชิญหน้าอยู่ทุกวันนี้

ส่วนภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของเกษตรกรผู้ผลิตก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากการเกษตรในปัจจุบันเป็นการผลิตเพื่อส่งออกเป็นส่วนใหญ่ การคิดต่อสื่อสารทางด้านการเกษตรจึงต้องมีความเกี่ยวข้องกับต่างประเทศอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง ทั้งในด้านการนำเข้าปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีการผลิตต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเกษตรกรรมของประเทศไทยให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

จากความจำเป็นในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตดังกล่าวข้างต้น ทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ตามแผนการลงทุนภาครัฐด้านการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) นี้ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์และองค์กรเกษตรกรเน้นที่การพัฒนาศักยภาพของบุคคล โดยเน้นหนักในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้ทัดเทียมกลุ่มอื่น ๆ ด้วยการให้เกษตรกรทั่วประเทศรับรู้ และใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารการเกษตรได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึง โดยทางภาครัฐจัดได้ลงทุนจัดสร้างระบบการเผยแพร่และกระจายข้อมูลข่าวสารการเกษตร ด้วยการระดมใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือดำเนินการ ซึ่งส่วนหนึ่งของมาตรการการพัฒนาคือการสร้างระบบสารสนเทศและถ่ายทอดข่าวสารการเกษตร เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารการเกษตรนั้นเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการดำเนินงานใด ๆ ของบุคคล องค์กร หรือสถาบันใด ๆ ทั้ง

ในภาครัฐและเอกชน (สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชนบท จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
"โครงการเผยแพร่และกระจายข้อมูลข่าวสารการเกษตร," (อัคราณา))

ในการดำเนินการเพื่อสนองตอบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว ทางภาครัฐบาลโดย
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงจัดให้มีโครงการอินทราเน็ตเพื่อ
เกษตรกรกรขึ้น โดยเป็นการจัดเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบสนทนา B.B.S.(Bulletin Board System)
และระบบสืบค้นข้อมูลแบบ ออน-ไลน์ ซึ่งจะเชื่อมโยงองค์การท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล
สหกรณ์การเกษตร ฯลฯ) เข้าด้วยกัน และโยงไปถึงฐานข้อมูลเกษตรกรในจังหวัด และผู้ที่มีข้อมูล
ในหน่วยราชการ และองค์กรเอกชนด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อให้เครือข่าย
คอมพิวเตอร์ระบบสนทนา (B.B.S.)นี้เป็นทางเลือกใหม่ของรูปแบบในการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอด
ทอดข้อมูลทางการเกษตรกรรม เพื่อเปิดโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ทางการเกษตรให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต นอกเหนือไปจากการติดต่อสื่อสารและถ่ายทอด
ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการเกษตรซึ่งทำกันมาตั้งแต่ยุคดั้งเดิม อันได้แก่ การสื่อสารกับเกษตรกรเป็น
รายบุคคล เช่น การเยี่ยมเยือนเพื่อการแนะนำเกษตรกรตามไร่นาและที่บ้าน การที่เกษตรกรมาขอ
คำแนะนำยังที่ทำการหรือสำนักงาน การที่เกษตรกรจดหมายสอบถาม (สำหรับพื้นที่ที่เจริญ อาจ
รวมถึงการติดต่อกันทางโทรศัพท์) การสื่อสารกับเกษตรกรแบบกลุ่ม เช่นการประชุม การ
บรรยาย การฝึกอบรม การทัศนศึกษา การสาธิตวิธี การสาธิตผล และการสื่อสารมวลชนด้านการ
เกษตร ซึ่งเป็นการสื่อสารที่อาศัยสื่อมวลชน เช่นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อกิจกรรม
เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางเคียว ซึ่งวิธีการติดต่อสื่อสารแบบดั้งเดิมต่างๆดังที่ได้กล่าวมาแล้ว
นั้น ก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดต่างๆกันไปตามคุณลักษณะของสื่อที่ใช้ ดังนั้นเพื่อให้การถ่ายทอดข่าวสาร
สารค่านิน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำสื่อรูปแบบต่าง ๆ กัน มาผสมผสานเป็นกระบวนการ
อย่างเหมาะสมทั้งกับผู้รับและผู้ให้ข่าวสาร จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์
ประสงค์ที่ตั้งไว้ (พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์,2533:น.465-467)

การสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในระบบวงสนทนา (B.B.S.) นี้ เป็นการสื่อสารทางการเกษตรรูปแบบใหม่ ซึ่งมีการผสมผสานสื่อหลักสองระบบเข้าด้วยกัน คือ

เครือข่ายการสื่อสารในชุมชน เช่น ระบบหอกระจายข่าว หรือผ่านสื่อบุคคล คือ ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนเป็นต้น เพื่อนำข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ลงไปสู่เกษตรกร และในทางกลับกันด้วย โดยกลุ่มผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนนี้จะทำหน้าที่เผยแพร่และป้อนกลับแทนเกษตรกรโดยตรง ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ร่วมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งในกรุงเทพฯ และชนบท จะทำหน้าที่เป็นส่วนสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารให้กับองค์กรดังกล่าวนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ให้เกษตรกรได้ เครือข่ายการสื่อสารในชุมชนจึงดำเนินการอยู่ได้ โดยชุมชนมีความเป็นเจ้าของและใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นกลุ่มสื่อบุคคลดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อระบบเป็นอย่างมาก

ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์สนทนา (Bulletin Board System) ซึ่งเป็นสื่อสองทางที่สามารถลดข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ได้ คือ ผู้รับและผู้ส่งไม่จำเป็นต้องใช้งานในบริเวณเดียวกัน รวมทั้งยังสามารถกระจายข่าวสารไปยังทุกคนได้ และมีความยืดหยุ่นในการรับส่งข่าวสารรูปแบบต่าง ๆ กันได้มาก ข้อเสียคือ ราคาระบบและค่าใช้จ่ายสูงมาก รวมทั้งเทคโนโลยีที่สูงทำให้ขาดต่อการเรียนรู้และดูแล ในภาคชนบทจึงยังไม่เหมาะกับการใช้งานระดับบุคคล ดังนั้นเครือข่ายคอมพิวเตอร์นี้จึงเหมาะจะเริ่มใช้กับระดับองค์กรในชนบทมากกว่า เช่น องค์กรการบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรในระดับต่ำสุดและใกล้ชิดเกษตรกรมากที่สุด เป็นต้น จากนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบการสื่อสารสองทางที่มารับช่วงต่อจากองค์กรดังกล่าวไปสู่เกษตรกรโดยตรงอีกทอดหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากเช่นกัน

การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารของโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบสนทนา (B.B.S.) นี้จะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ผู้รับข่าวสาร ในกรณีนี้หมายถึงเกษตรกรในชนบท แต่ในทางกลับกัน นักวิชาการในกรุงเทพฯ ที่ต้องการข้อมูลข่าวสารจากชนบท หรือศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นผู้รับข่าวสารเองก็ได้
2. ผู้ให้ข่าวสาร ได้แก่ นักวิชาการเกษตร - สาธารณสุข - การศึกษา - พัฒนาชุมชน, องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง , เพื่อนเกษตรกรด้วยกันเองในพื้นที่อื่น หรืออาจรวมไปถึงบริการฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ในคอมพิวเตอร์ด้วยกันก็ได้ (ในกรณีนี้ผู้รับข้อมูลต้องค้นหาเอง)
3. เครือข่ายการสื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงผู้ให้และผู้รับสารเข้าด้วยกัน ตามลักษณะสื่อสองทาง ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงรูปแบบหนึ่งเท่านั้น โดยปกติจะต้องมีสื่อหลายรูปแบบ ทำงานขนานกันหรือต่อเนื่องกัน เช่น ในกรณีศึกษานี้จะเกี่ยวข้องกับเครือข่ายการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ ทำงานต่อเนื่องกับเครือข่ายการสื่อสารภายในชุมชนผ่านสื่อบุคคล เป็นต้น

การสื่อสารข่าวสารการเกษตรตามลักษณะของโครงการฯ จึงเป็นลักษณะการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two-Steps Flow Communication) คือ

ขั้นที่ 1 ผู้ให้ข่าวสารส่งข้อมูลข่าวสารผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์

ขั้นที่ 2 ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนรับข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์และเผยแพร่สู่เกษตรกรในการเผยแพร่ข้อมูลทางการเกษตรเกษตรกรทุกครัวเรือนในชุมชนได้ทั่วถึง จนเป็นที่ต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือที่เรียกว่า "ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน" ประจำชุมชนขึ้น ซึ่งจะทำ

หน้าที่นำข่าวสารที่ได้จากเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรอีกทอดหนึ่ง โดยผ่านการบอกเล่าหรือหอกระจายข่าวในชุมชน ดังลักษณะของแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1

จากแผนภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนนั้นมีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากมองจากลักษณะของการสื่อสารแบบสองขั้นตอน (Two-steps Flow Communication) นั้น ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจะทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้กรองสาร (Gate Keeper) ซึ่งจะทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่ง เช่น จากเกษตรอำเภอ เกษตรตำบล พัฒนาการ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับอำเภอและจังหวัด สหกรณ์การเกษตร และจากระบบวงสนทนาคู่ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของสถาบันฯ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้จะต้องเผยแพร่ไปยังเกษตรกรทุกครัวเรือนเพื่อเกษตรกรในชุมชนมีโอกาสรับข่าวสารอย่างทันเหตุการณ์และสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการเกษตรต่อไป นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่ เป็นผู้จัดหาแผนปฏิบัติงานหรือกิจกรรมการเผยแพร่ข้อมูลประจำปี หรือกิจการเร่งด่วนเมื่อมีปัญหาการเกษตรเกิดขึ้น ซึ่งต้องการการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคโดยด่วน อาจกล่าวได้ว่าผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวกลาง (Channel) ของสื่อสองทางระหว่างเกษตรกรในชุมชนกับแหล่งข้อมูลภายนอก

(สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชนบท จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, "แนวทางในการดำเนินงาน โครงการศึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาโครงสร้างการเกษตร," (ยึดดำเนินา))

จากความสำคัญของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ในฐานะที่ทำหน้าเป็นเสมือนผู้กรองสาร (Gate keeper) ของระบบการสื่อสารแบบ 2 ขั้นตอน (Two-Steps Flow Communication) ในโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบสนทนา (B.B.S.) ดังนั้นผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนจึงควรมีทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความเข้าใจในกระบวนการสื่อสาร การให้ความสำคัญต่อการสื่อสารในรูปแบบใหม่ และปัญหาหรือข้อจำกัดต่างๆของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ทั้งนี้ทักษะดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความถาวรหรือความล้มเหลวของโครงการฯ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษากระบวนการสื่อสารของผู้สื่อข่าวชุมชน ทั้งในด้านกระบวนการรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร กระบวนการถ่ายทอดข่าวสารไปสู่เกษตรกรในท้องถิ่น และกระบวนการป้อนกลับ (feedback) ข้อมูลข่าวสารจากเกษตรกรผ่านทางระบบสนทนา (B.B.S.) เข้าสู่แหล่งข้อมูล รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อรับทราบปัญหาและความคิดเห็นในเรื่องของการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบสนทนา (B.B.S.) ซึ่งเป็นสื่อรูปแบบใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อชนิดนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และอาจนำไปปรับปรุงใช้กับองค์กรอื่นๆ นอกเหนือจากองค์กรทางด้านเกษตรสืบต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรระหว่างผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ที่มีต่อระบบ รูปแบบ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านทางระบบวงสนทนา B.B.S. และบทบาทของคนต่อชุมชน

ปัญหานำวิจัย

1. ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารระหว่าง ตน กับหน่วยงานของรัฐ องค์กรในท้องถิ่น ภาคเอกชน และเกษตรกรในชุมชนอย่างไร
2. ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อระบบ รูปแบบ และเนื้อหา ของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. และบทบาทของคนต่อชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ของกลุ่มผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน ในโครงการอินทราเน็ตเพื่อเกษตร ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีพื้นที่เป้าหมายใน 6 จังหวัดภาคกลาง ได้แก่ นครปฐม ทพบุรี ราชบุรี สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี

นิยามศัพท์

การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตร หมายถึง กระบวนการในการสื่อสารที่ทำการเชื่อมระหว่างแหล่งวิทยาการหรือระบบวิจัยด้านเกษตรกรรม กับระบบผู้ใช้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรเพื่อนำวิทยาการเหล่านั้นไปปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต หรือการพัฒนาคุณภาพของผลผลิต

ระบบอินทราเน็ตเพื่อเกษตรกร (Intranet) หมายถึง เครือข่ายการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ผ่านสายโทรศัพท์ โดยจะมีโฮสต์คอมพิวเตอร์ตั้งอยู่ที่จุดใด และมีผู้สายโทรศัพท์จำนวนหนึ่งรองรับการติดต่อเข้ามาจากผู้ใช้ Software ที่ใช้คือ Software ที่ชื่อว่า Free Agent ภาษาไทย ในระบบอินทราเน็ตนั้นจะประกอบไปด้วยกิจกรรมทางด้านการติดต่อสื่อสาร หลากหลายประเภท อาทิเช่น จัดหมายข่าว การประชาสัมพันธ์ สถานภาพของหน่วยงาน รายงาน และเอกสารเผยแพร่ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ และระบบวงสนทนา เป็นต้น

ระบบวงสนทนา (Bulletin Board System) หมายถึง ระบบที่ใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ส่งข้อความแลกเปลี่ยนข่าวสาร หรือข้อคิดเห็นระหว่างกัน โดยไม่เจาะจงผู้รับ ทุกคนมีสิทธิอ่านได้หมด เหมือนการตั้งวงสนทากันในห้อง

สื่อ หมายถึง ตัวกลาง (Medium) ที่นำข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ในที่นี้คือ สื่อที่ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนใช้ในกระบวนการสื่อสารทางด้านการเกษตรทั้งการรับ - ถ่ายทอด - และป้อนกลับข้อมูลทางการเกษตร

เกษตรกรรม หมายถึง การใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมง และการป่าไม้ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525)

การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร หมายถึง กระบวนการในการรับ ส่ง และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งในที่นี้หมายถึงข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร

เนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ข้อความ หรือเรื่องราวต่างๆ ในที่นี้หมายถึงข้อความหรือเรื่องราวที่ปรากฏในระบบวงสนทนาB.B.S. เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านการเกษตร เนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของสมาชิก เป็นต้น (ตัวอย่างในภาคผนวก ก.)

รูปแบบของข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ในที่นี้หมายถึงลักษณะวิธีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในระบบวงสนทนาB.B.S. เช่น การแบ่งออกเป็นหัวเรื่องใหญ่ ได้แก่ เกษตรกร.การผลิต เกษตรกร.ข้อมูลขนาดใหญ่ เกษตรกร.คอมพิวเตอร์ เกษตรกร.จดหมายส่วนตัว เกษตรกร.ประกาศ เกษตรกร.เศรษฐกิจ และเกษตรกร.อื่นๆ ในแต่ละหัวเรื่องใหญ่นั้นจะประกอบไปด้วยเรื่องย่อยๆต่างๆ เช่น เรื่องโรคพืช เรื่องโครงการฝึกอบรมหลักสูตรเทคนิคการถ่ายภาพ เรื่องโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการแปรรูปเนื้อสัตว์ เรื่องมาตรการเสริมตามโครงการอกระดับราคามัน เป็นหัวเรื่องย่อยในหัวเรื่องใหญ่ เกษตรกร.ประกาศ เป็นต้น (ตัวอย่างในภาคผนวก ก.)

ผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชน หมายถึง สื่อบุคคลประจำชุมชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ลงไปสู่เกษตรกร และรับข่าวสารจากเกษตรกรไปเผยแพร่ต่อผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์เช่นกัน คุณสมบัติของผู้สื่อข่าวชุมชน คือ

-มีความสามารถในการใช้เครือข่ายคอมพิวเตอร์ระบบวงสนทนา B.B.S.

-มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีในการประสานงานกับเกษตรกรในชุมชนและกับแหล่งข้อมูลการเกษตรจากภายนอกชุมชน

-มีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมใน 6 จังหวัดที่ทำการศึกษา ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประกอบเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา ระบบ รูปแบบ และเนื้อหา ของการสื่อสารผ่านระบบวงสนทนา B.B.S. ซึ่งเป็นการสื่อสารทางการเกษตรรูปแบบใหม่ให้เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในชุมชนมากยิ่งขึ้น และยังสามารถนำผลที่ได้ไปปรับใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบวงสนทนาอื่นๆอีกด้วย

2. ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้สื่อข่าวเกษตรชุมชนที่มีความสามารถทั้งทางด้านของเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ด้านการประสานงานกับเกษตรกรในชุมชนกับแหล่งข้อมูลการเกษตรจากภายนอกชุมชน และด้านการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย